

AMO.CZ

ZÁŘÍ 2017

DELEGÁTŮV PRŮVODCE | XXIII | OSN | DISEC

Delegátův průvodce DISEC

pro XXIII. ročník

PRAŽSKÝ STUDENTSKÝ SUMMIT | WWW.STUDENTSUMMIT.CZ

Milé čtenářky a milí čtenáři,

je mi ctí vás přivítat u Delegátova průvodce Výborem pro odzbrojení a mezinárodní bezpečnost (DISEC). Tento dokument si klade za cíl představit vám fungování našeho orgánu a vysvětlit jeho pozici, a to jak v reálném světě, tak i na Summitu.

Výbor se zabývá odzbrojením a globálními hrozbami, které mohou ohrožovat mezinárodní mír a bezpečnost. Jeho cílem je nacházet řešení problémů a vydávat doporučení pro Valné shromáždění OSN.

Na Summitu bude úkolem DISEC vyřešit palčivé otázky, o kterých se dočtete dále v tomto dokumentu. Je jen na vás, jak se své role zástupce státu zhostíte, ale pamatujte jedině: ani malý stát nemusí žít ve stínu obra.

Vojtěch Vrabec
předseda

Základní informace o OSN

Organizace spojených národů (OSN) vznikla v roce 1945 v San Franciscu a navázala na činnosti předválečné Společnosti národů. Jedná se o nejvýznamnější světovou mezinárodní organizaci, jejímž cílem je udržovat mezinárodní mír a bezpečnost, rozvíjet přátelské vztahy mezi národy, podporovat lidská práva a usilovat o mezinárodní spolupráci při řešení globálních otázek a problémů, kterým čelí mezinárodní společenství.¹ Od začátku nového tisíciletí je činnost organizace namířena na podporu světového rozvoje a naplňování nejprve Rozvojových cílů tisíciletí a následně od roku 2015 Agendy 2030 a Cílů udržitelného rozvoje.²

Základním dokumentem Organizace spojených národů je Charta OSN³, která upravuje cíle a zásady (kap. I, čl. 1-2), členství (kap. II, čl. 3-6), strukturu a fungování organizace. Svou činnost OSN vykonává zejména skrze šest hlavních orgánů ustanovených v Chartě OSN (kap. III, čl. 7),⁴ z nichž každý má svou důležitou roli při naplňování jejích cílů:

- Valné shromáždění (UNGA, kap. IV, čl. 9-22) složené ze zástupců všech nyní 193 členských států je vrcholným mezinárodním politickým fórem a rovněž orgánem, který významně ovlivňuje chod celé organizace, například schvaluje její rozpočet, koordinuje práci mnohých orgánů a hraje důležitou roli ve výběru jejích členů⁵. Ve svých výborech, šesti hlavních (jedním z nich je Výbor pro odzbrojení a mezinárodní bezpečnost, DISEC) a dalších speciálních⁶, řeší na pracovní úrovni široké spektrum vymezených témat mezinárodní politiky a spolupráce. Rozhodnutí Valného shromáždění mají však pouze obecně doporučující charakter, závazná jsou jen v otázkách vnitřního fungování OSN.⁷
- Rada bezpečnosti (UNSC, kap. V, čl. 23-32) složená z 5 stálých členů určených Chartou OSN a 10 nestálých volených na dva roky Valným shromážděním nese hlavní odpovědnost za udržování mezinárodního míru a bezpečnosti. Rozhodnutí UNSC mohou být právně závazná a pouze UNSC může rozhodnout o použití síly v případě, kdy nejde o individuální či kolektivní obranu.⁸
- Hospodářská a sociální rada (ECOSOC, kap. X, čl. 61-72) složená z 54 členů volených na tři roky Valným shromážděním je hlavním orgánem pro dialog o ekonomických, sociálních a environmentálních otázkách a koordinaci souvisejících politik. Koordinuje činnost celé řady organizací v systému

¹ About UN: Overview. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/about-un/overview/index.html>

² What We Do: Promote Sustainable Development. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/what-we-do/promote-sustainable-development/index.html>

³ Charter of the United Nations. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/charter-united-nations/index.html>

⁴ About UN: Main Organs. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/about-un/main-organs/index.html>

⁵ General Assembly of the United Nations: Functions and powers of the General Assembly. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/ga/about/background.shtml>

⁶ General Assembly of the United Nations: Main Committees. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/ga/maincommittees/index.shtml>

⁷ Are UN resolutions binding? *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://ask.un.org/faq/15010>

⁸ United Nations Security Council. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sc/>

OSN a také slouží jako hlavní platforma OSN v oblasti udržitelného rozvoje.⁹

- Mezinárodní soudní dvůr (ICJ, kap. XIV, čl. 92-96) složený z 15 soudců volených Valným shromážděním a Radou bezpečnosti je hlavním soudním orgánem OSN, řeší spory mezi členskými státy a vypracovává pro zmocněné orgány a organizace systému OSN právní posudky.¹⁰
- Sekretariát (kap. XV, čl. 97-101) je výkonnou a servisní složkou, která zajišťuje realizaci rozhodnutí přijatých orgány OSN, připravuje jim odborné poklady pro jednání a odpovídá za každodenní činnost organizace.¹¹ Hlavou sekretariátu OSN je generální tajemník volený Valným shromážděním na doporučení Rady bezpečnosti; v současnosti tuto funkci zastává António Guterres, a to od začátku roku 2017 jako již devátý v pořadí.¹²
- Úkolem Poručenské rady (kap. XIII, čl. 86-91) bylo zajistit přípravu tzv. svěřeneckých území na samosprávu nebo samostatnost. Vzhledem k tomu, že žádná taková území již neexistují, byla její činnost pozastavena.¹³

Záběr OSN se však od jejího vzniku velmi rozšířil, a proto vznikla řada dalších důležitých orgánů, odborných organizací a jiných entit (programy, fondy...) začleněných v systému OSN. Mezi nimi například:

- Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) vznikla v roce 1945 jako mezinárodní organizace přidružená k OSN (odborná organizace OSN). Má vlastní orgány – Generální konferenci, Výkonnou radu a Sekretariát, v jehož čele stojí generální ředitelka – a její členská základna zahrnuje 195 států a z drtivé části se překrývá s členskými státy OSN.¹⁴
- Program OSN pro životní prostředí (UNEP) byl zřízen v roce 1972 Valným shromážděním, a je tedy přímo součástí OSN. Jeho orgány jsou výkonný ředitel, Výbor stálých zástupců a od roku 2014 Environmentální shromáždění OSN (UNEA) složené ze zástupců všech členských států OSN¹⁵.
- Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) vznikl v roce 1997 jako součást Sekretariátu OSN vedená výkonným ředitelem. Jeho činnost je řízena dvěma komisemi – Komisí OSN pro prevenci kriminality a trestní spravedlnost (CCPCJ) a Komisí OSN pro narkotika (CND), v nichž zasedají členské státy volené Hospodářskou a sociální radou OSN¹⁶.
- Rada pro lidská práva (HRC) vznikla v roce 2007 na základě rezoluce Valného shromáždění jako jeho pomocný orgán, a nahradila tak zrušenou

⁹ ECOSOC: About Us. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <https://www.un.org/ecosoc/en/about-us>

¹⁰ The Court. *International Court of Justice* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.icj-cij.org/en/court>

¹¹ About UN: Secretariat. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/about-un/secretariat/index.html>

¹² United Nations Secretary General: Biography. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <https://www.un.org/sg/en/content/sg/biography>

¹³ The United Nations and Decolonization: Trusteeship Council. *United Nations* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/decolonization/trusteeship.shtml>

¹⁴ Who We Are: The Organization's history. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/new/en/unesco/about-us/who-we-are/history/>

¹⁵ DESAI, B. The Advent of the United Nations Environment Assembly. *ASIL Insights* [online]. Washington DC: American Society of International Law, 2015, 19(2), 4 s. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <https://www.asil.org/insights/volume/19/issue/2/advent-united-nations-environment-assembly>

¹⁶ About UNODC. *United Nations Office on Drugs and Crime* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <https://www.unodc.org/unodc/en/about-unodc/index.html>

Komisi OSN pro lidská práva. Skládá se z 47 členů volených na tři roky Valným shromážděním¹⁷.

Základní informace o DISEC

DISEC ve struktuře OSN

Výbor pro odzbrojení a mezinárodní bezpečnost je prvním z hlavních výborů Valného shromáždění OSN.¹⁸ Svého zástupce do něj vysílají všechny členské státy OSN. Jednotlivé výbory Valného shromáždění fungují na pracovní úrovni – předjednávají ve své působnosti agendu pro Valné shromáždění.

První výbor, stejně jako ostatní výbory, přijímá návrhy rezolucí a doporučení. V případě DISEC se jedná o dokumenty zaměřené na mezinárodní bezpečnost a odzbrojení. Ty jsou poté zaslány na plénum Valného shromáždění. Tyto dokumenty, pokud jsou Valným shromážděním přijaty, však nejsou vynutitelné ve smyslu mezinárodního práva – mají pouze doporučující charakter. Pravomocí přijímat obecně vynutitelná opatření v rámci OSN disponuje pouze Rada bezpečnosti. I přes tento „handicap“ je dopad dokumentů vydaných Valným shromážděním obrovský. Valné shromáždění každoročně schválí na základě práce svého prvního výboru cca 40–50 rezolucí. Další informace a dokumenty výboru jsou k dispozici na oficiálních stránkách OSN.¹⁹

Skutečná agenda DISEC

Práce skutečného DISEC odpovídá požadavkům stanoveného návrhu agendy pro jednání Valného shromáždění. Valné shromáždění se každoročně schází ke svému řádnému zasedání. Aktuální 72. zasedání probíhá od 12. září 2017 a jeho agendou, kterou se zabývá přímo DISEC, je mimo jiné zabraňování desertifikaci jako důsledku ozbrojených konfliktů, prevence ozbrojených konfliktů, situace na Blízkém východě, situace ve Střední Americe, význam embarga USA vůči Kubě, ozbrojené konflikty vedené proti Demokratické republice Kongo a mnohé další. Celý výčet je možné nalézt na webu OSN.²⁰ Pravidelně se na agendě DISEC objevují otázky týkající se jaderných zbraní, zbraní hromadného ničení, konvenčních zbraní a bezjaderných zón.

¹⁷ Human Rights Council: About Council. *United Nations Human Rights: Office of the High Commissioner* [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/AboutCouncil.aspx>

¹⁸ Druhý výbor (Hospodářský a finanční); Třetí výbor (Sociální, humanitární a kulturní); Čtvrtý výbor (Zvláštní výbor pro politické otázky a otázky dekolonizace); Pátý výbor (Administrativní a rozpočtový); Šestý výbor (Právní).

¹⁹ United Nations. Disarmament and International Security. 2017. [online]. [cit.2017-08-10]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/ga/first/>

²⁰ United Nations, General Assembly. Provisional agenda of the seventy-second regular session of the General Assembly, A/72/150. 2017. [online]. [cit.2017-08-10]. Dostupné z: <http://undocs.org/en/A/72/150>

DISEC na Summitu

Námi simulovaný výbor je oproti realitě výrazně redukován, a to na pouhých 40 členů. Procentuální zastoupení dle regionů je však podobné realitě. Dále v DISEC letos zasednou i dva vysokoškolští pozorovatelé, kteří budou zastupovat Mezinárodní výbor červeného kříže a Úřad OSN pro otázky odzbrojení.

DISEC je vhodný především pro ty účastníky, kteří se zajímají o otázky mezinárodní bezpečnosti a mezinárodněprávní otázky, ale je otevřen i nováčkům, kteří si chtějí rozšířit obzory o aktuálním světovém dění. Velký důraz budeme klást na faktografickou správnost informací, avšak budeme velmi aktivně pracovat na tom, aby pro vás nalezení relevantních informací bylo jednoduchým krokem. V neposlední řadě se také zaměříme na tzv. soft skills – vaše prezentační dovednosti a jejich zlepšení, zbavování se stresu při projevu před větším publikem, logiku výstavby argumentu či kritické myšlení při práci s informacemi.

Tak, jak je tomu v reálné Organizaci spojených národů, i ve strukturách Modelu OSN zaujímá tento výbor významné místo. Pouze Rada bezpečnosti byla na Pražském studentském summitu zastoupena vícekrát než DISEC. Na rozdíl od Rady bezpečnosti se DISEC zabývá obecnějšími a dlouhodobějšími problémy, nikoli aktuálními krizemi, které jsou doménou Rady bezpečnosti. I když totiž DISEC nedisponuje pravomocí přijímat vynutitelná opatření, jeho role při sjednávání mezinárodních smluv na poli bezpečnosti je velmi významná.

Orgánové specifikum

V rámci letošního simulovaného DISEC se objeví i novinka v podobě jednání Konference o odzbrojení. Její téma bude odhaleno v průběhu přípravných setkání. Konference o odzbrojení byla založena rezolucí 1. zvláštního zasedání Valného shromáždění OSN k odzbrojení v roce 1978. Je zodpovědná Valnému shromáždění OSN, jemuž předkládá výroční zprávu o své činnosti. Konference o odzbrojení dokázala vyprodukovat nejdůležitější multilaterální smlouvy v oblasti nešíření zbraní hromadného ničení, odzbrojení a kontroly konvenčních zbraní, např. Smlouvu o nešíření jaderných zbraní, Úmluvu o zákazu vojenského nebo jakéhokoli nepřátelského použití prostředků měnící životní prostředí, Smlouvu o všeobecném zákazu jaderných zkoušek a jiné významné dokumenty.²¹

²¹ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Stálá mise České republiky při Úřadovně OSN a ostatních mezinárodních organizacích v Ženevě. Konference o odzbrojení. 2015. [online]. [cit.2017-08-10]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/odzbrojeni/konference_o_odzbrojeni/index.html

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a OBSE.

www.studentsummit.cz

www.facebook.com/studentsummit

summit@amo.cz

www.twitter.com/studentsummit

www.instagram.com/praguestudentsummit

www.youtube.com/studentsummitcz

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

+420 224 813 460

www.facebook.com/AMO.cz

www.amo.cz

www.twitter.com/amo_cz

info@amo.cz

www.linkedin.com/company/amocz

Žitná 608/27, 110 00 Praha 1

www.youtube.com/AMOCz

Delegátův průvodce DISEC je materiál pro žáky středních škol účastnících se Pražského studentského summitu. Všichni partneři projektu jsou uvedeni [zde](#).

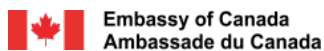
Generální partner
Pražského studentského summitu

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

TOP
partneři

Partneři

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

RESPEKT

Mediální
partneři

Za
podpory